

Renata Grochowska

Reforma czy *status quo*? Preferencje państw członkowskich wobec budżetu rolnego po 2020 roku

Konferencja naukowa
„Strategie dla sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich
– dylematy rozwoju”

Licheń Stary, 19-21 czerwca 2017 r.

Unia Europejska na rozdrożu

- przed 1 stycznia 2018 r. – projekt legislacyjny wieloletnich ram finansowych UE na lata 2021-2027,
- marzec 2019 r. – wyjście Wielkiej Brytanii z UE,
- 2019 r. – wybory do Parlamentu Europejskiego,
- 2019 r. – wybory nowej Komisji Europejskiej,
- Unia „wielu prędkości” – większa integracja strefy euro.

Preferencje narodowe

Ich kształt w określonym obszarze determinują interesy tych grup społecznych i ekonomicznych, które wywierają największy wpływ na aparat państwowy na arenie krajowej.

Z takim zestawem celów narodowych państwa przystępują do międzyrządowych targów, negocjując na podstawie najniższego wspólnego mianownika oraz kierując się zasadą ochrony suwerenności narodowej.

[Moravscik, 1998]

Ramy teoretyczne (1)

- Znaczenie preferencji narodowych w przewidywaniu procesów współpracy między państwami podkreśla **teoria liberalnej międzyrządowości**, rozwinięta w latach 90. ubiegłego wieku przez Moravcsika [1993, 1998].
- O kształcie integracji w Europie decydują wyłącznie międzyrządowe targi, uwarunkowane wewnętrznymi preferencjami państw narodowych.
- Jeśli dochodzi do pogłębiania współpracy, nie jest to wynik aktywności instytucji ponadnarodowych (pierwsze teorie integracji europejskiej), a efekt przemyślanych strategii i działań państw narodowych, które w procesach integracyjnych dostrzegają gwarancję realizacji własnych interesów.

Ramy teoretyczne (2)

Do badania preferencji narodowych wykorzystywany jest najczęściej dorobek **szkoły wyboru publicznego** [prace teoretyczne takich autorów, jak Arrow, Olson, Buchanan].

Grupy społeczno-ekonomiczne dążą do wywarcia wpływu na wybory polityczne w celu zmaksymalizowania swoich korzyści.

Ramy teoretyczne (3)

Przebieg i wyniki negocjacji międzyrządowych można przewidywać z wykorzystaniem **teorii gier**, w tym rozwiązania przetargowego Nasha.

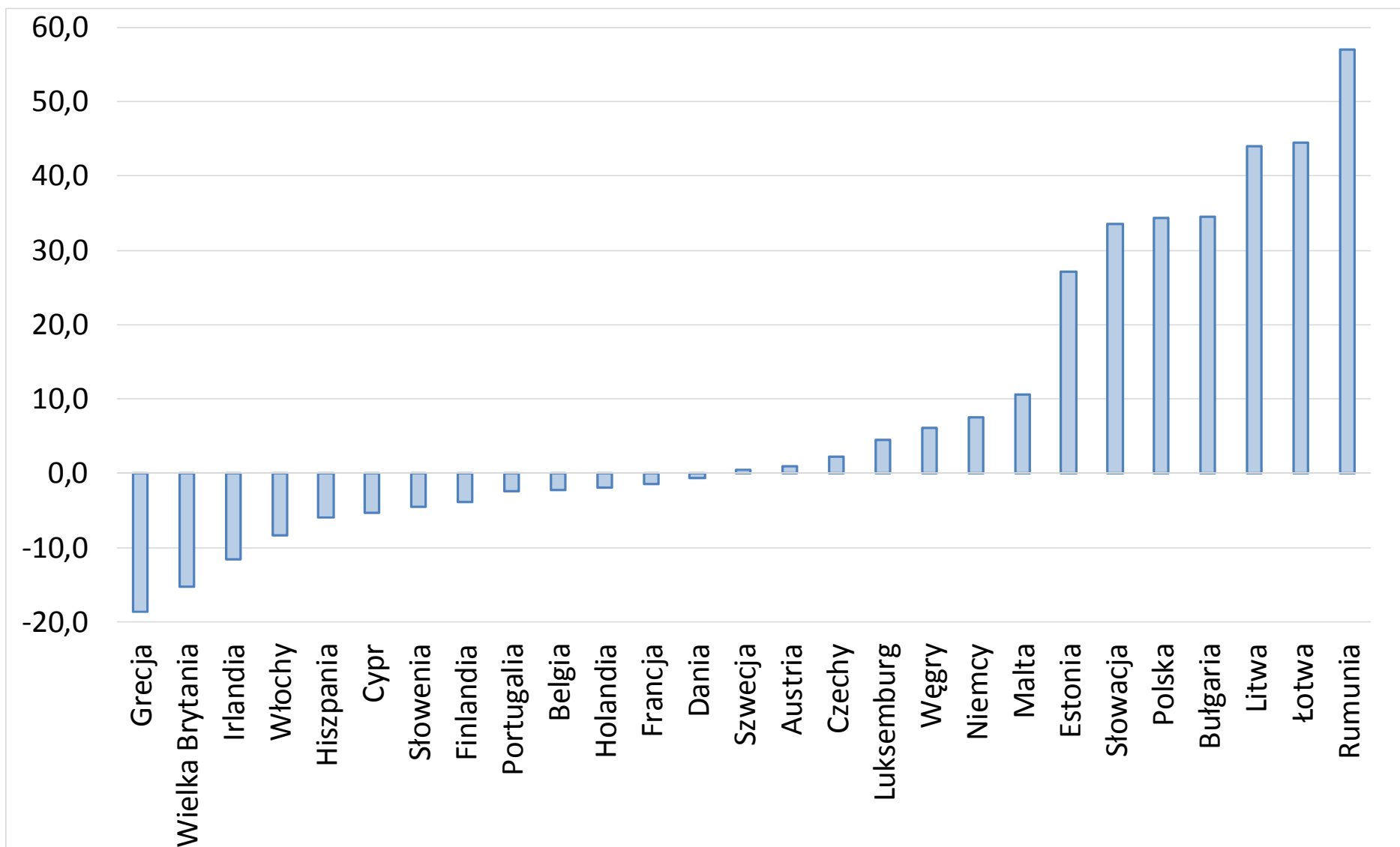
- ❖ Korzyści i koszty państw wyrażone są w konkretnych liczbach, stąd graczom łatwiej odnosić się i reagować na przedstawione propozycje negocjacyjne.
- ❖ Znane są reguły gry, negocjatorzy dysponują pełną informacją, mają również wiedzę na temat możliwych wypłat dla poszczególnych graczy. Gra rozłożona jest w czasie i rządzi się określonymi procedurami formułującymi sekwencje działań.

Hipotezy badawcze

Zmiana układu sił przetargowych między państwami członkowskimi UE po Brexicie nie zahamuje dalszych cięć wieloletniego budżetu unijnego.

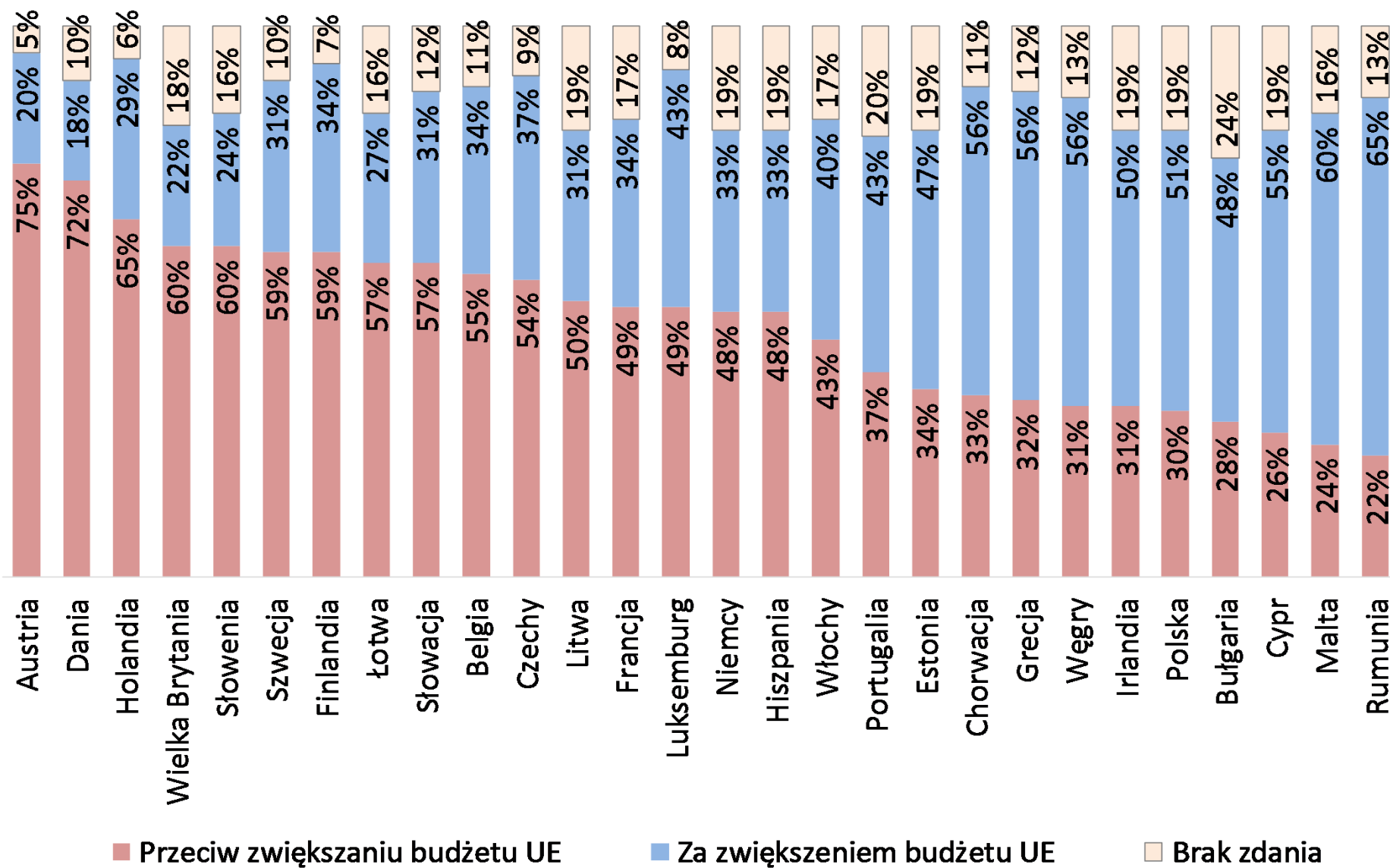
Próby obniżenia budżetu UE przez grupę płatników netto będą równoważone w negocjacjach dążeniem beneficjentów netto, głównie państw Południowej Europy, do uzyskania korzystnych rozwiązań w zakresie wydatków z budżetu UE (polityka migracyjna, socjalna).

Zmiana PKB na mieszkańca wyrażonego w standardzie siły nabywczej względem średniej dla UE-27 w 2013 r. w porównaniu z 2004 r. (%)

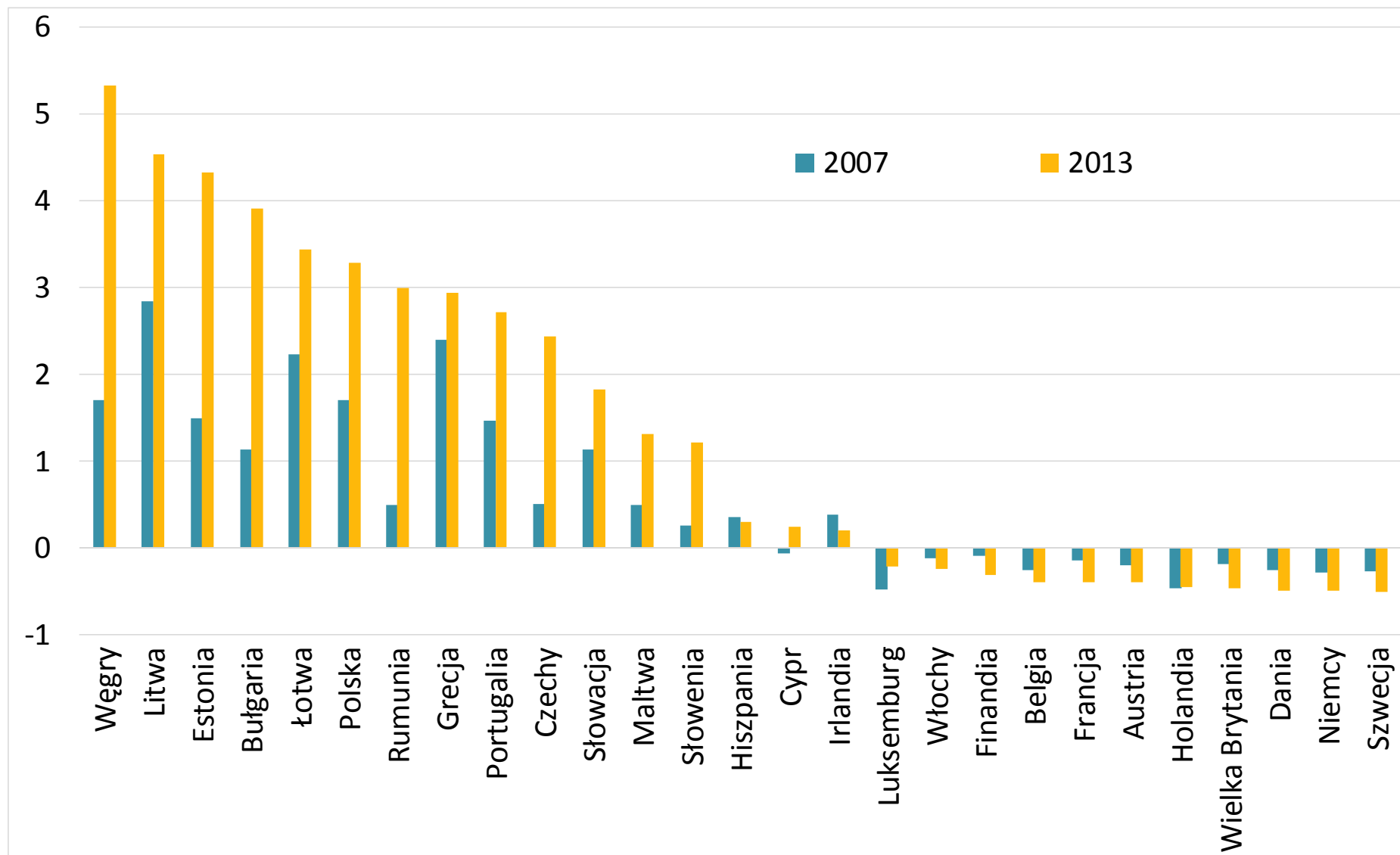
Źródło: Grochowska i Kosior [2016]

Opinie społeczeństw państw członkowskich UE na temat wielkości budżetu UE

Źródło: Eurobarometr [maj 2015]

Bilans wpłat i wypłat z budżetu UE jako % DNB (2007 i 2013 r.)

Źródło: Grochowska i Kosior [2016]

Macierz wypłat dla graczy według podstawowego w teorii gier modelu dylematu więźnia (1)

- Strategia A (strategia ustępstw):

Beneficjenci netto: zgoda na obniżenie wielkości budżetu UE w zamian za zachowanie istotnych dla nich polityk.

Płatnicy netto: zgoda na kontynuowanie transferów na rzecz istotnych dla beneficjentów polityk w zamian za cięcia budżetu.

- Strategia B (strategia konfrontacji)

Beneficjenci netto: wetowanie zmian w budżecie UE (próba zachowania *status quo*).

Płatnicy netto: istotne obniżenie budżetu UE.

Macierz wypłat dla graczy według podstawowego w teorii gier modelu dylematu więźnia (2)

Płatnicy netto

		Strategia A	Strategia B
Beneficjenci netto	Strategia A	3,3	-5,2
	Strategia B	0,-5	-5,-5

Uwagi końcowe

- ❖ **Konwergencja (spójność) nie jest już najważniejszym priorytetem UE, pierwszeństwo mają obecnie migracja i bezpieczeństwo.**
- ❖ **Wyjście Wielkiej Brytanii z UE prawdopodobnie nie zapobiegnie dalszemu obniżaniu wieloletniego budżetu unijnego. Cięcia mogą objąć Wspólną Politykę Rolną oraz Politykę Spójności.**

Dziękuję za uwagę

Dr hab. Renata Grochowska, profesor IERiGŻ-PIB

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa

E-mail: Renata.Grochowska@ierigz.waw.pl